

217 Vet. o. Lovf. ang. n. Best. om Borger- og Almueskolen. i Kjøbst. og p. Landet. 218

ønske at faae sagt, og jeg skal derfor indskrænke mig til nogle ganske korte Bemærkninger. Hvad angaar Udtalelserne om Smaaskolerne dels fra den ærede Minister, dels fra den ærede sidste Læser (Schøler), da glæder det mig, at de ere komne frem; det er efter min Overbevisning et af de Punkter, hvor der kan gjøres meget Betydeligt med Smaa Midler, og jeg vil i den Anledning henstille til den høitærede Minister, da jeg hører, at han ogsaa har en Følelse af, at man vil komme til at forlade 15 Aars Grændsen, at man tager under Overveelse, om man ikke ved en udbredt Anvendelse af Smaaskoler kunde lade Undervisningen begynde med det 6te Aar, thi det er ganske vist, at det er en Feil paa mange Steder hos uformuende Forældre, som maa benytte deres Børns Arbeidskraft i en ung Alder, eller lade dem komme ud og tjene og derfor maa lade Hensynet til Skolen staa tilbage — det er en temmelig gjennemgaende Feil, siger jeg, at de lade Børnene begynde for sent, hvorved disse blive satte tilbage, idet de først komme saa vidt, at de kunne komme ind i den øverste Klasse med 10, 11 eller 12 Aars Alderen, hvorimod de burde være rykkede derop i 8 eller høist 9 Aars Alderen. Jeg tror ligesom den ærede sidste Læser, at man til denne Slags Skoler med stort Held kan benytte uexaminerede Kræfter, dels Kvinder, dels unge Mennesker, der forberede sig til et Seminarium, Husmænd eller Andre, som for en billig Betaling kunne faas i Vintermaaneberne.

Angaaende Gjenneførelsen af den Sikkerhed, som Staten maa have, for at Børnene nyde tilstrækkelig Undervisning, da er jeg fuldstændig enig i, at denne maa hævedes, men der er jo Uenighed om, paa hvilken Maade dette bedst kan gjenneføres. Jeg hører ligesom den ærede sidste Læser til dem, der mene, at Systemet baade i den Form, hvori det nu bestaar, og den, hvori det her foreslaas, ikke er heldigt. Jeg tror, at det paa mange Steder fører fra i Stedet for til Maalet; jeg indser ikke, at Staten i og for sig har nogen Anledning til at stride ind, saalænge det ikke ved de halvvaarige Overhøringer maa erkjendes, at Forældrene have søgt deres Pligt til at sørge for Børnens Undervisning; jeg mener, at naar Børnene kunne bestaa Prøven med det Gjenneførelsesmaal af Kundskaber, som deres Levnaldrende i Skolen bør have, da bør Mulktning for forspøjte Dage falde bort. Det er virkelig af den Slags Bestemmelser, som ere unaturlige, at Forældrene, som med god Villie og Udholdenhed sørge for deres Børns Undervisning, skulle mulkteres, fordi de af Nødvendighed have benyttet Børnens Ar-

beidskraft paa den Tid, da de ere istand til at bidrage noget til deres Underhold, naar Forældrene ved Siden deraf paa andre Aarstider have benyttet Tiden til at bibringe dem en Oplysning, som nogenlunde svarer til det Gjenneførelsesmaal, der fordræs i Almueskolen. — Med Hensyn til Bestemmelserne om Forslyttelse, da finder jeg, at de Klager, som derover ere fremkomne, ikke ere ubesjæede, tværtimod, og jeg skal henstille til den høitærede Ministers Overveelse, om det ikke vil være hensigtsmæssigt og til en vis Grad nødvendigt at komme ind paa en Regulering af Lønningerne for Skolelærerealdene, ligesom man er kommen dertil for andre Embedsmænd. Man vilde derved for det Første komme til at give Alderstilletag i en anden Form, end det nu sker, og man vilde derved forebygge, at Forslyttelser finde Sted i det Omfang, hvori det nu er Tilfældet, og ved Siden deraf vil jeg, om end ikke i den Form, hvori det er kommet frem, anbefæls, udtale det Ønske, at der kunde træffes Foranstaltninger, som gjorde det muligt, at der kunde komme en Konkurrence tilstede, som her ligesaa lidt kan undværes, som paa flere andre Omraader i Livet, naar en Gjerning skal gjøres tilgavn. Jeg tror i saa Henseende, at den Tanke, at Lærerne skulle have en Del af deres Løn gjennem Skolepengene, og at de derved ville blive ansporede til Virksomhed, angiver et Middel, som er at anbefæle. Hvor stor denne Kvotapart skulde være, er naturligvis en Skønsag, men ved Siden deraf hylder jeg ogsaa den Betragtning, at da Forholdene paa Landet i de forskjellige Egne ere saa høist forskellige, er det nødvendigt ved en Sags Ordning som denne at give de kommunale Styrelser et vist Spillerum med Hensyn til Ordningen af Forholdene i det Enkelte. Jeg tror, at dette, naar man har et kraftigt Tilsyn dels fra de overordnede kommunale Autoriteters Side og dels ved Medvirkning af de Skoleinspektioner, som ere foreslaaede, tør indvømmes uden nogen Risiko. Da Tiden er saa langt fremrykket, skal jeg indskrænke mig til disse saa Bemærkninger.

Formanden: Saa fremt Ingen begjærer Ordet, vil Forhandlingen være sluttet.

Madvig: Maatte jeg gjøre en Bemærkning?

Formanden: Ja, for en kort Bemærkning vil jeg give det ærede Medlem Ordet.

Madvig: Jeg vil da kun sige, at den